ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 119, Ağustos 2021, s. 1-22

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.51804>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
17.06.2021

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date
29.08.2021

Prof. Dr. Veysi GÜNAL
Harran Üniversitesi, Coğrafya Bölümü
vgunal@harran.edu.tr

Hatice YALÇIN
Harran Üniversitesi, Coğrafya Bölümü

KOÇHİSAR KÖYÜNDEN (BOZOVA/ŞANLIURFA) YURT DIŞINA YÖNELİK GÖÇLERİN ÖZELLİKLERİ

Öz

Şanlıurfa ilinin Bozova ilçesine bağlı Koçhisar köyünden yurt dışına yönelik gerçekleşen göçlerin ele alındığı bu çalışma ankete dayalı olup, araştırmada çeşitli ülkelere doğru yapılan göçlerin özellikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bunun için göçmenlerin göç etmeden önceki sosyal ve ekonomik özellikleri, göç hareketliliğinin özellikleri ve gidilen ülkedeki durumları yanı sıra göçten sonra köy ile olan ilişkileri incelenmiştir. Bu bağlamda göçmenlerin göç ettikleri dönemler, göçmen ve hane sayıları, cinsiyet özellikleri, yaş yapıları, medeni durumları, eğitim seviyeleri, gidilen ülke ve şehirler, gidiş şekilleri, gidiş amaçları, göç edilen ülkedeki iş/meslek/gelir durumları, hukuki durumları, kalış süreleri ve köye geliş özellikleri belirlenmiştir. Buna göre yukarıda geçen tüm özellikler ile ilgili belli sonuçlara ulaşılmıştır. Nitekim göç olgusunun yeni olduğu, bununla birlikte özellikle son on yılda hızlandığı, ağırlığını erkeklerin oluşturduğu, göçmenlerin eğitim ve gelir seviyesinin düşük olduğu, hareketliliğin çoğunlukla bekar gençlerden oluştuğu, genellikle yasal olmayan yol ile gerçekleştiği, çoğunlukla Almanya hedefli olduğu, gidenlerin büyük bir bölümünün mülteci merkezlerinde kaldığı, bazılarının köy ile ilişkilerinin olduğu ve bunların çoğunlukla her yıl, temmuz ayında ve 1-1.5 ay arasında kalmak suretiyle köye geldikleri şeklinde bazı bulgulara ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Nüfus Coğrafyası, Göç , Yurt Dışına Göçler, Şanlıurfa, Koçhisar.

CHARACTERISTICS OF MIGRANTS FROM KOÇHİSAR VILLAGE (BOZOVA/ŞANLIURFA) TO ABROAD

Abstract

In this study, which deals with migration from Koçhisar village (Bozova/Şanlıurfa) to abroad, a questionnaire has been applied and the characteristics of migration towards various countries have been revealed. For this purpose, the social and economic characteristics of immigrants, the characteristics of migration mobility and their situation in the destination country, as well as their relations with the village after migration were examined. In this context, the periods of immigration, the number of immigrants and their households, gender characteristics, age structures, marital status, education levels, destination countries and cities, travel purposes, type of going, job/profession/income status in the country of immigration, legal status, length of stay. and features of coming to the village have been determined. Accordingly, certain results have been reached regarding all the above mentioned properties. It has been reached that the phenomenon of immigration is new, migration has increased especially in the last decade, immigrants are mostly men, the education and income levels of immigrants are low, the mobility is mostly single youth, immigration has been through illegal methods and mostly has targeted to Germany. On the other hand, most of the immigrants stay in the refugee centers, some of them continue to have relations with the village and most of them come to the village in July every year and mostly stay between 1-1.5 months.

Keywords: Population Geography, Migration, Immigrations to Abroad, Şanlıurfa, Koçhisar.

GİRİŞ

Mekanların farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip olması, insanların sürekli olarak yer değiştirmesine, başka bir ifade ile gerek ülke içinde, gerekse ülke dışına genellikle ikametgahını daimi olarak yer değiştirmesine neden olan zorunlu ve/veya isteğe bağlı göçleri doğurmaktadır. Dolayısıyla tarihsel süreç boyunca, bazı dönemlerde daha yoğun olmak suretiyle, ülkeler bir yandan göç alırken, bir yandan da göç verebilmektedir.

Türkiye de söz konusu bu uluslararası insan hareketliliğinde yerini almış ve Cumhuriyet döneminde ülkeden farklı nedenlerle farklı yönlerde göçler meydana gelmiştir. İlk yoğun ve toplu göç hareketi bu dönemin başlangıcında Lozan Mübadele Sözleşmesi ile gerçekleşmiştir. Bu anlaşma ile yaklaşık 1.200.000 Türkiye uyruklu Ortodoks Rum Yunanistan'a göç etmiştir. Yunanistan'dan Türkiye'ye gelen Yunanistan uyruklu Müslüman göçmen sayısı ise 388.146 olmuştur (Arı, 1995 ve Ladas, 1932'ye atfen Tepealtı, 2019, s.94). 1950-1951 yılları arasında da yoğun dış göçlerin devam ettiği görülmektedir. Bu dönemde Bulgaristan'da yaşayan Türk azınlığa yapılan çeşitli baskılar sonucunda toplam 154.393 Türk göçmen Türkiye'ye göç etmek zorunda kalmıştır (Pınar, 2014, s.73). 1950-1960 dönemi çoğunlukla iç göç, yani kırsaldan şehirlere yönelik ve çoğunlukla kırsalın iticiliğinden kaynaklanan göçler meydana gelirken, 1960'lı yıllarda Türkiye'den Avrupa'ya yönelik dış göçler de yoğun bir şekilde ortaya çıkmaya

başlamıştır. II. Dünya Savaşından sonra Avrupa'nın hızlı bir sanayileşme hareketine başlaması iş gücü ihtiyacını arttırmış ve böylece aralarında Türkiye'nin de bulunduğu çeşitli ülkelere işgücü talebinde bulunulmuştur. Bunun sonucunda 1961-1974 yılları arasında çoğunluğu F.Almanya (651.998 göçmen ile %78.99) olmak üzere 825.383 kişi Avrupa'nın çeşitli ülkelerine resmi yollar ile göç etmiştir. 1973 yılındaki petrol krizi ekonomik bunalıma neden olmuş, Avrupa'nın sanayileşmesi duraklamış ve böylece işgücü ihtiyacı azalmıştır. Bunun sonucunda göçün akım yönü değişmiş ve Avustralya, Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkelerine yönelik yeni bir güzergâh ortaya çıkmıştır. 1990 ve 2000'li yıllarda bu ülkelere Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleri de katılmıştır (İçduygu, Erder, v.d, 2014, s.176-204). 1950'li yıllarda Bulgaristan'da Türk azınlıklarına uygulanan politikalar 1989'da da görülmüş, bunun sonucunda Haziran-Ağustos ayları arasında 300.822 Türk kökenli göçmen Türkiye'ye göç etmiştir (Deniz, 2014, s.195).

Gerek işgücü göçü, gerekse düzensiz göçler sonucunda Avrupa'da önemli oranda bir Türk nüfusundan bahsedilebilir. Nitekim 2017 yılında yapılan bir araştırmada Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelere 2015 yılında toplam Türk sayısının 4.796.056 olduğu ortaya konulmuştur. Bunun 2.419.491'i Türk pasaportuna sahip Türk vatandaşı, 2.376.565'i ise Avrupa Birliği ülkeleri vatandaşlarından oluşmaktadır. Öte yandan toplam sayının %64'ü (3.090.000) Almanya'da ikamet etmektedir (TAVAK, 2017, s.3).

Yukarıda sözü edilen ülkelere yönelik göçün günümüzde de devam etmekte olduğu, ancak yapısal bir değişime büründüğü ifade edilebilir. Nitekim Avrupa ülkelerine göç işgücü talebi yerine, aile birleşmeleri, sığınmacı ve düzensiz göçler şeklindeki bir yapıya dönüşmüştür. Bu bağlamda Türkiye'nin uluslararası göç hareketliliğinde üç özelliği ile ön plana çıkmaktadır: Kaynak ülke, transit ülke ve hedef ülke. Bu yapıya göre Türkiye gelişmiş ülkelere göç veren bir ülke (kaynak ülke), konumunun etkisiyle özellikle Avrupa'ya göç hareketliliğinde kullanılan güzergah üzerinde bir ülke (transit ülke) ve yabancı kökenli ile diğer ülkelerdeki Türk kökenli göçmenlere sahne olan ülke (hedef ülke) konumundadır (Deniz, 2014; Bodur Ün ve Paydak, 2017; Bay, Bahçalı, vd, 2015). Nitekim uluslararası göç istatistiklerine bakıldığında Türkiye her ne kadar göç vermekte ise de, almış olduğu yoğun dış göçler neticesinde net göçü pozitif olmaktadır. Başka bir ifade ile ülkemiz bir taraftan göç alırken, diğer taraftan hem Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı hem de yabancı uyrukluları yurt dışına göçmen olarak vermektedir. Fakat ayrıntılı olarak incelenen son dört yılda alınan göç, verilen göçten sürekli olarak daha fazla olmuştur. Nitekim Avrupa'ya yönelik göç güzergahı üzerinde olması, Türkiye'nin yaklaşık son on yılda gerek güney ve doğu komşularımızdan (çoğunlukla siyasi kaynaklı zorunlu göçler), gerekse Orta Asya Türki Cumhuriyetleri ve Afrika'dan yoğun bir şekilde göç almasına neden olmaktadır. Net göç bağlamında benzer durum araştırma alanının içinde bulunduğu Şanlıurfa ilinde de görülmüş, 2019 yılı hariç, diğer yıllarda aradaki fark oldukça yüksek olmuştur. Bununla birlikte dikkat çeken fark, Türkiye'nin aksine, 2019 yılında Şanlıurfa ilinden yurt dışına giden (1.339 kişi) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının gelenlerden (836 kişi) çok daha yüksek olmasıdır (Tablo 1). Önceki dönemlerde fark daha düşük olmuştur.

Tablo 1. Türkiye ve Şanlıurfa ili dış göç istatistikleri (2016-2019)

YILLAR	GELEN			GİDEN			NET GÖÇ
	Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşları	Yabancı Uyruklular	Toplam	Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşları	Yabancı Uyruklular	Toplam	
TÜRKİYE							
2016	107.052	273.869	380.921	69.326	108.634	177.960	202.961
2017	101.772	364.561	466.333	113.326	140.314	253.640	212.693
2018	110.567	466.890	577.457	136.740	187.178	323.918	253.539
2019	98.554	578.488	677.042	84.863	245.426	330.289	346.753
ŞANLIURFA							
2016	883	2.570	1.570	1.234	336	1.570	1.883
2017	1.039	3.540	2.509	1.507	1.002	2.509	2.070
2018	1.130	3.545	2.575	1.673	902	2.575	2.100
2019	836	3.359	3.834	1.339	2.495	3.834	361

Kaynak: TÜİK, Uluslararası Göç İstatistikleri (https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1067)

Yurt dışına yönelik göçler ile ilgili birçok çalışma yapılmış olmasına rağmen, çoğunluğu teorik olmakta ve Türkiye genelini kapsamaktadır. Bu bağlamda özel araştırmalar oldukça azdır. Bununla birlikte Türkiye’den yurt dışına göç hareketliliğine yönelik yerleşim yeri bağlamında az da olsa çeşitli çalışmalar da yapılmıştır. Bu çalışmalarda da genellikle yasadışı göçler ele alınmıştır. Pazarcık ilçesinden yurt dışına yasal olmayan yasadışı göçlerin ele alındığı çalışmada 200 göçmen üzerinde çeşitli sorulara dayalı anket çalışması yapılmıştır. Bu şekilde göçmenlerin sosyo-ekonomik özellikleri, göç etme nedenleri ve göçün akım yönü ile ilgili bazı sonuçlar ortaya konulmuştur (Gürbüz, Karabulut, v.d, 2003). Başka bir çalışma ise potansiyel göçmenler üzerinde yapılmış ve göç etme istekleri sorulmuştur. Buna göre eğitim seviyesi daha yüksek ve yaş grubu daha küçük olan kişilerin hem göç isteği hem de gitmek istedikleri yerler hakkındaki bilgilerinin daha fazla olduğu görülmüştür (Gülüm ve Torun, 2008). 1965 yılında başlayan ve Konya Kulu ilçesinden İsveç’e olan göçlerin ele alındığı yüksek lisans çalışmalarında ise göçlerin sebep ve sonuçlarıyla etkilerinin ortaya konulması (Tosun 2019) ve eğitimi nasıl etkilediği (Kaysılı, 2013) ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırma alanını oluşturan Koçhisar, Şanlıurfa ilinin Bozova ilçesine bağlı bir köy olup (Şekil 1), karstik yapıda olan, güneye doğru eğimi azalan ve karstlaşma faaliyetleri yani çökme ve erimeler sonucunda çeşitli polyelerin olduğu Baziki platosu (Güzel, 2020, s.200) üzerinde yer almaktadır. Öte yandan köyün bulunduğu alan, ilin tarım alanlarının dağılışına bağlı olarak yapılan sınıflandırmada tarım alanlarının daha sınırlı olduğu ilin üçüncü kuşağında yer almaktadır (Benek, 2006, s.70). Bu kuşakta Yaylak ve Suruç ovaları ve yakın çevresindeki tarım alanları, diğer kuşaklara nazaran çok sayıda tepe, sırt ve dağlık alanlarla sınırlandırılmaktadır. Bu kuşağın özellikle Birecik-Halfeti arasında kalan kısımlarında, çok yoğun bir şekilde fıstık ve üzüm bağları dikkat çeker (Benek, Şahinalp, vd. 2009, s.63). Köyün de içinde bulunduğu ovanın (Yaylak Ovası) toprakları kireç bakımından zengin, organik madde bakımından yetersizdir. Ovanın toprak verimliliğini kısıtlayan en önemli özellik topografya ve toprağın sığ oluşudur. Toprak derinliğini sınırlayan en büyük etken ise tabanda yer alan kireçtaşı kayalarındır (Sağlam, Şen, vd, 2011, s.46-47). Bununla birlikte 2001 yılında inşaatına başlanan ve 2006 yılında da

işletmeye alınan Yaylak Ovası Sulama Projesi sayesinde, doğu-batı yönünde 80 km., kuzey-güney yönünde de 25 km.lik alan olmak suretiyle, Yaylak Ovasında bulunan 36 köy ve 2 beldedeki toplam 18.322 hektar arazi modern kontrollü sulama tesisleri ile sulanmaktadır (www.limak.com.tr; Sepetçioğlu, Yenigün, vd. 2010).

Şekil 1. Koçhisar köyünün lokasyon haritası

Dönemlere göre farklı yıllık artış hızına sahip olan Koçhisar köyü nüfusunda 1935-2020 yılları arasında önemli artışlar olmuştur. Nitekim 1935 yılında 282 olan köy nüfusu, 2020 yılında 2.274 kişiye ulaşmıştır (Tablo 2). Nüfusun fazla olması ve yıllık artış hızının yüksek seyretmesi, sınırlı olan ve miras yolu ile bölünen tarım arazisinin ihtiyacı karşılamada yetersizliğine neden olmakta, böylece hem yurt içi, hem de yurt dışına önemli oranda göçler ortaya çıkmaktadır.

Tablo.2. Koçhisar köyünde nüfusun gelişimi

Sayım dönemleri	Nüfus	Yıllık artış hızı (‰)
1935	282	-
1940	378	58,60
1945	554	76,45
1950	614	20,57
1955	658	13,84
1960	770	31,44
1965	841	17,64
1970	963	27,09
1975	961	-0,42
1980	909	-11,13
1985	906	-0,66
1990	1.035	26,62
2000	1.051	1,53
2007	1.567	57,06
2008	1.762	117,29
2009	1.879	64,29
2010	1.935	29,37
2011	2.016	41,01
2012	2.024	3,96
2013	2.009	-7,44
2014	2.065	27,49
2015	2.068	1,45
2016	2.138	33,29
2017	2.151	6,06
2018	2.229	35,62
2019	2.255	11,60
2020	2.274	8,39

Kaynak: DİE, 1927-2000 Genel Nüfus Sayımları,

TUİK, 2007-2020 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi.

Önemli oranda yurt dışına göç veren Koçhisar köyünün ele alındığı bu çalışmanın amacı göçün yapısı ve özelliklerini belirlemektir. Bu yapıyı ortaya koymak için de 3 ana bölümden oluşan ve çeşitli soruları kapsayan anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Söz konusu anket sorularının yurt dışında göç etmiş olan göçmenlerin köyde kalan akrabalarına sorulmak suretiyle gerekli bilgiler elde edilmiştir. Bu sorular aşağıdaki bölümlerden oluşmaktadır.

- Göçmenlerin göç etmeden önceki sosyo-ekonomik özellikleri
- Göç hareketliliğinin özellikleri ve yurt dışına göç edenlerin konumları
- Göçmenlerin, göç ettikten sonra köy ile ilişkileri

1. Yıllara göre göçe katılım

Koçhisar köyünde yapılan araştırma ve anket sonuçlarına göre, 121 haneden çeşitli

yıllarda toplam 227 kişi göç etmiştir. Göçmen veren hane sayıları yıllara göre 1 ile 15 hane arasında değişim göstermektedir. 1985, 1990, 1994, 1997, 1998, 2001, 2006, 2007 ve 2008 yıllarında göç hareketliliğine 1'er hane katılmıştır. Buna karşın göç veren hanelerin sayısının en fazla olduğu yıllar 15 hane ile 2009, 9'ar hane ile 1999 ve 2017, 8'er hane ile 2010, 2015, 2016 ve 2019 yılları olmuştur. Öte yandan hanelerin verdiği göçmen sayısı da farklılık göstermektedir. Bazı haneler 1 kişi göç verirken, bazıları daha yüksek oranda göçe katkı sağlamışlardır. Örneğin 1997, 1998 ve 2006 yıllarında 1'er haneden sadece 1'er kişi göç hareketliliğine katılmış, buna karşın diğer yıllarda gerek hane sayıları gerekse verilen göç daha yüksek olmuştur. Öyle ki, en fazla katılımın olduğu 1999 yılında göçe katılan 24 kişi 9 farklı haneye ait kişilerden oluşmuştur. Bu durum göçe katılımın yıllara göre dağılımını da ortaya koymaktadır. Nitekim göçün en fazla olduğu ilk üç yıl 1999 (24 kişi), 2009 (21 kişi) ve 2019 (20 kişi) olmuştur (Tablo 3).

Tablo 3. Koçhisar köyünden verilen göçün yıllara göre dağılımı

Göç edilen yıl	Göç veren hane sayısı	Göç verilen kişi sayısı	Göç edilen yıl	Göç veren hane sayısı	Göç verilen kişi sayısı
1985	1	3	2007	1	2
1989	4	8	2008	1	3
1990	1	3	2009	15	21
1994	1	3	2010	8	12
1995	3	7	2011	4	6
1997	1	1	2012	5	10
1998	1	1	2013	4	10
1999	9	24	2014	7	10
2000	7	10	2015	8	12
2001	1	7	2016	8	10
2002	2	2	2017	9	19
2004	6	9	2018	3	3
2005	2	4	2019	8	20
2006	1	1	TOPLAM	121	221

Bununla birlikte köyden yurt dışına ilk göçün 1985 yılında olduğu tablodan anlaşılmaktadır. Bu yılda tümü aynı haneden olmak suretiyle 3 kişi göç etmiştir. Söz konusu bu göç hareketi, bazı yıllarda kesintiler olmakla birlikte, sonraki dönemlerde köyden yurt dışına yönelik göçlere öncülük olmuştur. Böylece 1985 yılında başlayan göç farklı miktarlarda 2019 yılına kadar devam etmiştir. Kişi sayısı bağlamında en fazla göçün olduğu yıl ise 1999 yılıdır. Bu dönemde bazı ailelerde yaşanan ailevi problemler toplu göçe neden olmuş, bu yüzden söz konusu yılda 9 aileden toplam 24 kişi göç etmiştir. Öte yandan genel olarak 1999 yılından itibaren göç edilen hane ve göçmen sayısında bir artıştan söz edilebilir. Özellikle 2009 yılından itibaren bu durum daha net görülmektedir.

Öte yandan bazı yıllarda aile göçünden bahsedilebilir. Nitekim bazı dönemlerde aynı haneden 5 ve daha fazla kişinin göç ettiği görülmektedir. En bariz örnek 2001 yılıdır. Bu dönemde aynı haneden 7 kişinin yurt dışına göç ettiği görülmektedir. Aynı şekilde yapılan anketlerden elde edilen sonuçlara göre, 1999 yılında iki haneden 5'er kişi, 2012 yılında bir

haneden 6 kişi, 2013 yılında bir haneden 7 kişi, 2017 yılında bir haneden 8 kişi, 2019 yılında da bir haneden 11 kişi göç etmiştir.

Hanelerden verilen göçmen sayıları da farklılık göstermektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde 1 kişi gönderen hanelerin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Nitekim 121 adet haneden 70'i sadece 1 kişiyi yurt dışına göndermiştir. Yurt dışına 2 kişi gönderen hane sayısı ikinci sırada yer almakta ve bunun da sayısı 30 olarak görülmektedir. 14 haneden de 3'er kişi göç etmiştir. İlginçtir ki köyde 4 kişinin göç ettiği hane bulunmamaktadır. 5, 6, 7, 8 ve 11 kişilik göçün olduğu hane sayıları ise doğal olarak daha düşüktür (Tablo 4).

Tablo 4. Göç veren kişi sayısına göre hanelerin dağılımı

Göç veren hane sayısı	Göç eden kişi sayısı	TOPLAM
70	1 kişi	70
30	2 kişi	60
14	3 kişi	42
-	4 kişi	-
2	5 kişi	10
1	6 kişi	6
2	7 kişi	14
1	8 kişi	8
1	11 kişi	11
TOPLAM 121	-	221

2.Cinsiyete göre dağılım

Cinsiyete göre göçmenlerin dağılımına bakıldığında (Tablo 5) bazı hususların dikkat çektiği görülmektedir. Öncelikle ifade etmek gerekir ki, göç hareketliliğinde, ailenin geçimini sağlama erkeklerin sorumluluğunda olduğu için, doğal olarak erkek miktarı oldukça fazla olmaktadır. Öte yandan yasa dışı göçün zorluklar içermesi de kadınların oranının az olmasına neden olan diğer bir faktördür. Kadınların göçü ise, erkeklerin göçünden sonra ve genellikle resmi yol ile yapılan aile birleşmelerini içeren göç şeklinde olmaktadır. Bunun sonucu olarak erkeklerin ağırlığı olmakta ve 221 göçmenin 168'i yani %76.02'si erkeklerden oluşmaktadır. Bunun dışında bazı dönemlerde kadın sayısının arttığı anlaşılmaktadır. Gerçekten de diğer dönemlerde %25'i geçmez iken, 2006-2010 yılları arasında kadın oranının %50'ye yaklaştığı görülmektedir. Bu dönemde göç eden toplam 39 kişinin 20'si erkek iken, 19'u kadın olmuştur. Bazı yıllarda aile göçünün meydana gelmesi kadın oranını arttırdığını söyleyebiliriz. Örneğin 1999 yılındaki göç hareketliliğinde 5'er kişilik iki hane de bulunmaktadır. 2001 yılında 7 kişilik bir aile, 2012 yılında 6 kişilik bir aile, 2013 yılında 7 kişilik bir aile, 2017 yılında 8'er kişilik bir aile, 2019 yılında da 11 kişilik bir aile göçe katılmıştır. Bu tarz aile göçü olduğunda göçe katılanlar arasında kadınların oranı artabilmektedir.

Öte yandan 2006 yılından itibaren kadın nüfusun bu göç hareketliliğinde sayıca fazla yer aldığını da belirtmek mümkündür. Bu durum hem ulaşım, hem de göç sürecinde görülen diğer imkanların artması ve daha önce göç eden erkeklerin ailelerini yanlarına almaları yani aile birleşmeleri ile ilgili olsa gerektir.

Tablo 5. Göçlerin dönem ve cinsiyete göre dağılımı

DÖNEM	Erkek		Kadın		TOPLAM
	Sayı	%	Sayı	%	
1985-1990	12	85.71	2	14.29	14
1991-1995	8	80.00	2	20.00	10
1996-2000	32	88.89	4	11.11	36
2001-2005	17	77.27	5	22.73	22
2006-2010	20	51.28	19	48.72	39
2011-2015	38	79.17	10	20.83	48
2016-2019	41	78.85	11	21.15	52
TOPLAM	168	76.02	53	23.08	221

2. Yaş Durumu

Koçhisar köyünden yurt dışına göç eden nüfusun, göç ettiği dönemdeki yaşı da göçün yapısını anlamada önemlidir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde yaş yapısı ile ilgili bazı özelliklerin olduğu görülmektedir. Birinci husus özellikle 50 yaşına kadar hemen hemen tüm yaşlarda göçmenin bulunmasıdır. Bazı yaşlarda kesinti (7, 20, 27, 33, 34, 38, 39, 43, 51, 52, 53, 54 ve 55 yaşları) olmanın yanı sıra en son görülen yaş da 56'dır. İkinci husus yoğunlaşılan yaş aralığı ile ilgilidir. Buna göre en fazla yoğunlaşmanın olduğu yaş aralığı 17-21 yaş aralığıdır. Bu yaş aralığında olan göçmenlerin toplamı 81 kişidir. Ayrıca bu yaş aralığında bulunan tek yaşlarda olanların sayısı 15 kişiden ve daha fazladır. Nitekim en fazla göçün görüldüğü yaş olan 19 yaşı da (27 kişi) bu aralıktadır. Bu yaş aralığından önceki (0-16 yaş:68 kişi) ve sonraki (22-56 yaş arası:72 kişi) yaşlarda ise sayı daha düşüktür. Bununla birlikte yaş düştükçe ve arttıkça göçe katılımın da azaldığını belirtmek gerekir.

Diğer bir husus da göçe katılan erkek ve kadınların yaşları ile ilgilidir. Bu bağlamda göçe katılım yaşı konusunda cinsiyet farklılığı olduğu görülmektedir. Öncelikle ifade etmek gerekir ki, erkek göçünün bariz bir ağırlığının bulunduğu göç hareketliliğinde, 0-16 yaş aralığında kadınların fazla olduğu ve bu aralıkta bulunan toplam 68 olan göçmenin 35'inin kadınlardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu durum aile göçü ve aile birleşmelerinin bir sonucudur. Yaş arttıkça ise kadınların göçe katılımı düşmektedir (Tablo 6).

Buna göre, yaş bağlamında gençler lehine oluşan bu yapıda, gençlerin işsizlik durumları, çalışma çağında oldukları için yurt dışında daha kolay iş bulabilmeleri, hareketli bir yaş grubunu oluşturmaları, çoğunlukla bekar olmalarının sonucu olarak bağımlılıklarının fazla olmaması ve uzun mesafeli/meşakkatli kaçak yolculuğu göze alabilmeleri etkili olmaktadır. 0-15 yaş aralığındaki göçmenlerin göçü ise çoğunlukla aile göçü ve aile birleşmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6. Göç katılım döneminde göçmenlerin yaş dağılımı

Yaş	Erkek	Kadın	TOPLAM	Yaş	Erkek	Kadın	TOPLAM
0-1	1	2	3	25	8	-	8
2	2	2	4	26	2	1	3
3	2	-	2	28	3	1	4
4	3	2	5	29	1	-	1
5	3	-	3	30	1	-	1
6	4	3	7	31	2	1	3
8	2	8	10	32	1	-	1
9	-	4	4	35	4	-	4
10	2	2	4	36	2	-	2
11	2	2	4	37	2	-	2
12	2	2	4	40	3	1	4
13	-	1	1	41	4	1	5
14	5	4	9	42	2	1	3
15	3	2	5	44	2	-	2
16	2	1	3	45	5	-	5
17	16	-	16	46	1	-	1
18	21	2	23	47	2	-	2
19	25	2	27	48	1	-	1
21	12	3	15	49	1	-	1
22	6	1	7	50	1	-	1
23	6	2	8	56	1	-	1
24	-	2	2	TOPLAM	168	53	221

3. Medeni Durum

Koçhisar köyünden göç eden göçmenlerin, göç ettikleri dönemdeki medeni durumları da değişkenlik göstermektedir. Öncelikle göç edenler içinde bekarların ağırlıklı bir orana sahip oldukları görülmektedir. 1985 yılından 2019'a kadar devam eden toplam 221 kişilik göçmen içinde bekarların oranı %81 (179 kişi), evlilerin oranı ise %19 (42 kişi) şeklindedir. Göç edenler içinde bekarların fazla olması, genellikle göç edenler arasında gençlerin (17-21 yaş arası) daha fazla yer almalarından kaynaklanmaktadır. Öte yandan, göçe kolay karar almaları, köydeki aile bağlılığının fazla olmaması, dolayısıyla sorumluluk ve bağlılıklarının düşük olmasından dolayı bekarlar göç hareketliliğinde daha fazla yer almaktadırlar. Buna göre evli olanların göç hareketliliğinde çok istekli olmadıkları sonucu çıkarılabilir.

Medeni durumdaki bu genel yapı ile birlikte, cinsiyetler arasında da farklılık bulunmaktadır. Erkeklerde bekar oranı %85.7 iken, kadınlarda %66.0'dır.. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, göç eden kadınlarda evlilerin oranı (%34.0) erkeklere göre daha yüksek (%14.3) olduğu anlaşılmaktadır. (Tablo 7). Bunda aile birleşmelerinin etkisi görülmektedir. Nitekim göç eden erkek daha sonra köyden evlenmekte ve eşini yanına almaktadır. Bazı yıllarda az da olsa görülen aile göçleri de evli kadınların oranını arttıran bir unsur olmuştur. Bekar olan kadınlar ise, çoğunlukla aileleri ile birlikte göç eden küçük yaştaki kızlardan oluşmaktadır.

Tablo 7. Göç edenlerin göç ettikleri dönemde medeni durumları

Cinsiyet	Medeni Durum				TOPLAM
	Bekar		Evli		
	Sayı	%	Sayı	%	
Erkek	144	85.7	24	14.3	168
Kadın	35	66.0	18	34.0	53
TOPLAM	179	81.0	42	19.0	221

4. Meslek ve gelir durumu

Göç etmeden önce yapılan iş sorulduğunda göçmenlerin önemli bir bölümünün (%44.3) çiftçilik yaptığı görülmektedir (98 kişi). 34 kişi de (%15.4) çobanlık ile geçimini sağlarken göçe katılmıştır. Bu bağlamda köyde ağırlıklı olan geçim kaynağının tarım ve hayvancılık olması bu sonucu doğurmuştur. Göç edenler arasında inşaat işçiliği (18 kişi), fabrika işçiliği (3 kişi) yapan nüfus da bulunmaktadır. Öte yandan işsiz ve küçük yaştan dolayı çalışmayan (22 kişi), öğrenci (35 kişi) ve ev hanımı olan (11 kişi) kişiler de azımsanmayacak orandadır (Tablo 8). Bununla birlikte bu işlerden elde edilen gelirin az olması, nüfusun burada tutulmasını sağlayamamakta ve ülke içi gibi, ülke dışına da göçün artmasına neden olmaktadır.

İş durumu kişilerin gelir durumunu da etkilemiştir. Yapılan iş ve mesleğin niteliksiz olması elde edilen aylık gelirin de düşük olması sonucunu doğurmuştur. Bu bağlamda değerlendirildiğinde göçe katılanların düşük gelirli oldukları görülmektedir (Tablo 8). Öncelikle göçe katılan 69 kişinin herhangi bir gelirinin olmadığı ifade edilmelidir. Geliri olanlar içinde de 1000-1500 TL arasında kazanca sahip olanların oranının (%31.7). yüksek olduğu görülmektedir. 1500-2000 TL gelire sahip olanların payı %26.7, 2000-2500 TL arasında gelire olanların payı ise %5.0'dır. Elde edilen en yüksek gelir ise 2500-3000 TL olmakta ve göç eden 221 kişiden sadece 12'si bu grubu temsil etmektedir. Sonuç olarak ifade etmek gerekir ki, gelirdeki bu düşük yapı da göçe karar verme ve göç sürecine katılma hızını arttırmıştır.

Tablo 8. Göç edenlerin, göç etmeden önce yaptıkları iş ve gelir durumu

MESLEK VE GELİR DURUMU					
1. Meslek/Yapılan İş			2. Aylık Gelir		
Meslek/İş	Sayı	Pay (%)	Gelir (TL)	Sayı	Pay (%)
Çiftçi	98	44.3	Geliri yok	69	31.2
Çoban	34	15.4	1000-1500	70	31.7
İnşaat işçisi	18	8.1	1500-2000	59	26.7
Fabrika işçisi	3	1.4	2000-2500	11	5.0
Çalışmıyor/işsiz	22	10.0	2500-3000	12	5.4
Öğrenci	35	15.8	TOPLAM	221	100.0
Ev hanımı	11	5.0			
TOPLAM	221	100.0			

5. Eğitim durumu

Yapılan anketlerden çıkarılan sonuca göre köyden göç edenlerin eğitim seviyeleri düşüktür. Nitekim en fazla grubu ilk okul mezunları oluşturmaktadır (65 kişi). Buna ilkokula başlayıp bitiremeyenler eklendiğinde sayı 80'e ve oran da %36.2'ye ulaşmaktadır. Bunun yanında okuma yazma bilmeyen 36 kişi de bulunmaktadır (Tablo 9). Dolayısıyla bu oranlar, göç edenlerin yarısından fazlasının (%52.5) oldukça düşük eğitim seviyesinde olduğunu göstermektedir. Öte yandan bu oranın yüksek olmasında küçük çocukların da göçe katılmasının etkisinin olduğunu unutmamak gerektir. Bununla birlikte ortaokul mezunlarının fazla olması, lise ve üniversite mezunlarının düşük olması göçe katılanların eğitim seviyesinin düşüklüğünü açıkça ortaya koymaktadır. Sonuç olarak göçe katılımın ekonomik amaçlı olması, göç olgusunun yasa dışı yollardan gerçekleşmesi gibi özellikler aynı zamanda göçmenlerin de eğitim seviyesinin düşük olmasını sağlamaktadır.

Tablo 9. Göçe katılanların eğitim durumu

Eğitim Durumu	Sayı	Pay (%)
Okur-yazar değil	36	16.3
İlkokul mezunu	65	29.4
İlkokul terk	15	6.8
Ortaokul mezunu	60	27.1
Ortaokul terk	30	13.6
Lise mezunu	5	2.3
Lise terk	6	2.7
Üniversite mezunu	2	0.9
Üniversite terk	2	0.9
TOPLAM	221	100.0

6. Göçün nedenleri

İnsanlar devamlı ikamet ettikleri yerleşmelerden bazı nedenlere bağlı olarak ayrılırlar. İtici faktörler olarak adlandırılan bu nedenlerden en önemlisi ekonomik nedenlerdir. Özellikle kırsal kesimde görülen arazi sahipliğindeki olumsuz durumların yanı sıra tarımsal verimin düşük olması, makinalaşma gibi gelişmeler sonucunda işsiz nüfusun artması gibi nedenlerden dolayı insanlar geçim kaynaklarına daha iyi sahip olmak için göç etme yolunu tercih edebilmektedir. Dolayısıyla göçte en önemli etkenlerin, ekonomik kaynaklı olarak yerleşmenin itici yönü yanında, şehirlerde yine ekonomik yönden var olan çekiciliğin de olduğu bir gerçektir. Benzer durum Koçhisar köyünden yurt dışına yönelik göçlerde de görülmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde 221 yurt dışı göçmenin %67.9'u (150 kişi) ekonomik nedenler ile göç etmiştir. İkinci ağırlıklı neden ise %25.8 ile aile birleşimidir. Koçhisar köyü çıkışlı göçün yapısı itibarıyla eğitim, sağlık ve merak amacıyla göç edenlerin payı ise oldukça azdır (Tablo 10).

Tablo 10. Koçhisar köyünden yurt dışına göçün nedenleri

Göç nedeni	Sayı	%
Ekonomik	150	67.9
Aile birleşimi	57	25.8
Eğitim	7	3.2
Sağlık	4	1.8
Merak	3	1.3
TOPLAM	221	100.0

7. Göçün akım yönü

Koçhisar köyünden yurt dışı için ayrılan nüfusun çeşitli ülke ve şehirlere yöneldiği görülmektedir. Göç edilen ülke sayısının beş olması ile birlikte gerek yakınlığı, gerekse sahip olduğu ekonomik potansiyel ve tanıdık/akrabanın fazla olması gibi faktörler yüzünden özellikle Almanya'nın belli bir ağırlığı bulunmaktadır. Nitekim göç edenlerin %89.6'sı (198 kişi) Almanya'yı tercih etmiştir. Almanya'da da Berlin, Köln, Erfurt, Memmingen ve Düsseldorf şehirleri veya kırsal yerleşmeleri ön plana çıkmaktadır. İkinci ülke olan Fransa'ya ise sadece 7 kişi göç etmiş ve bunların tümü de Paris'i veya banliyölerini tercih etmişlerdir. İngiltere'ye 6, Japonya ve Çin'e 5'er kişi göç etmişlerdir (Tablo 11). Uzakdoğu'ya göç edenler genellikle resmi yolla yani vize ile gitmişlerdir.

Tablo 11. Göç edilen ülke ve şehir

Göç edilen ülke	Göç edilen şehir	Sayı	%
ALMANYA	Berlin	75	33.9
	Köln	44	19.9
	Erfurt	25	11.3
	Memmingen	25	11.3
	Düsseldorf	15	6.8
	Halle	5	2.3
	Leipzig	4	1.8
	Essen	2	0.9
	Hann	2	0.9
	Hilden	1	0.5
TOPLAM		198	89.6
FRANSA	Paris	7	3.1
İNGİLTERE	Londra	6	2.7
JAPONYA	Gunma	5	2.3
ÇİN	Pekin	5	2.3
GENEL TOPLAM		221	100.0

Gidilecek şehrin tercih edilmesinde çeşitli etkiler belirleyici olmuştur. En belirleyici faktör akraba, arkadaş, tanıdık faktörüdür. Nitekim göç eden 221 kişiden 150'sinin göç yerini

belirlemede bu faktör etkili olmuştur. 42 göçmenin karar vermesinde ise iş imkanlarının fazla olması etkili olmuş ve ekonomik potansiyeli yüksek olan şehirler tercih edilmiştir. Evlilik faktörü 15 kişi, eğitim faktörü 7 kişi, sağlık faktörü 4 kişi ve merak faktörü de 3 kişinin göç hareketliliğindeki akım yönü üzerinde, başka bir ifade ile, göç edilecek ülke ve şehrin belirlenmesinde belirleyici olmuştur.

8. Gidiş şekli

Göçmenlerin gidiş şekli farklı yönler ile ele alınabilir. Birincisi göç hareketinin yasal yolla olup olmaması ile ilgilidir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde (Tablo 12) 221 göçmenin önemli bir bölümünün (%67.9) yasal olmayan yolla yani kaçak yol ile göç ettiği görülmektedir (150 kişi). Anket verilerine göre bu 221 göçmenin 5'i yasal yol ile gitmeyi denemiş, ancak olumlu sonuç alamayınca kaçak yolla gitme yolunu denemiştir. Ayrıca turist olarak vize ile gittikten sonra geri dönmeyen, orada kaçak olarak kalan 10 kişi de bulunmaktadır. Göçmenlerin yaklaşık üçte biri ise (%32.1) resmi yolla yani vizeli (aile birleşimi, davetiyeli veya normal vize) olarak göçü gerçekleştirmişlerdir.

Tablo 12. Göçmenlerin gidiş şekli ve deneme sayıları

Gidiş şekli	Deneme sayısı	Sayı	TOPLAM	%
Yasal olan yol ile	Birinci denemesinde	62	71	32.1
	İkinci denemesinde	9		
Yasal olmayan yol ile	Birinci denemesinde	132	150	67.9
	İkinci denemesinde	18		
TOPLAM			221	100.0

Göç hareketinde göçmenler çeşitli denemelerden sonra ancak amaçlarına ulaşabilmişlerdir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde gerek yasal, gerekse yasal olmayan yollar ile göç edenlerin büyük bir bölümünün birinci denemelerinde göçte başarılı oldukları görülmektedir. Nitekim yasal yol ile göç eden toplam 71 göçmenin 62'i ilk denemesinde, 150 olan yasal olmayan yolla göçen göçmenlerin de 132'si birinci denemesinde hedefledikleri ülkeye ulaşmışlardır. 18 kişi ise gidecekleri ülkeye ulaşmadan yakalanıp iade edilmişlerdir. Ancak bunlar daha sonra başka bir göç şebekesi aracılığıyla kaçak yol ile tekrar gittikleri anketlerdeki ayrıntılı açıklamalardan anlaşılmaktadır.

Göçün şekli ile ilgili diğer bir konu da göçün grup veya bireysel olma durumu ile ilgilidir. Bu bağlamda, anket sonuçlarında göç edenlerin genellikle 3-4 kişilik gruplar halinde sürece katıldıkları görülmektedir. Bu durum doğal olarak kaçak yol ile gidenlerde daha çok görülmektedir. Yasal yol ile göç edenlerin (71 kişi) büyük bir bölümü ise (67 kişi) bireysel olarak göçte katılmışlardır. Bu resmi/yasal göçmenlerin içinde eğitim amaçlı ve çocuk yaşta olan 2'şer grup halinde ayrılan 4 kişi de bulunmaktadır.

Yurt dışına, özellikle de Avrupa'ya göç edenler farklı güzergahlar kullanmışlardır. Yasal yol ile göç edenler hedef ülkeye doğrudan gitmişlerdir. Buna karşın kaçak göçmenlerin çoğu başta Ukrayna olmak üzere (88 kişi) Yunanistan veya Bulgaristan güzergahını kullanarak Almanya'ya ulaşmışlardır. Başlangıç ülkesi olarak Ukrayna'yı tercih edenler İstanbul'dan Ukrayna'ya feribot ile, daha sonra Beyaz Rusya-Litvanya güzergahını ise otobüs ile geçerek önce Polonya'ya, buradan da havayolunu kullanarak Almanya'ya varmışlardır. Başlangıç ülkesi

Yunanistan olanlar ise İstanbul'dan Yunanistan'a otobüs ile geçtikten sonra buradan İtalya'ya geçişte feribot, buradan da Almanya'ya ulaşmada uçak ulaşım aracını kullanmışlardır. Bulgaristan üzerinden Avrupa'ya giriş yapanlar Romanya-Ukrayna-Polonya güzergahını otobüs ile, Polonya-Almanya yolculuğunu ise uçak ile gerçekleştirmişlerdir.

9. Göç Edilen Ülkedeki Durumu

a. Günümüzdeki Yaşı

Göç edenlerin günümüzdeki yaşlarına bakıldığında bazı özelliklerin ön plana çıktığı görülmektedir. Birinci özellik yoğunluğun en fazla olduğu yaş grubunun 25-30 yaş aralığının olmasıdır. Bu yaş aralığında 45 kişi bulunmakta ve toplam göçmenlerin %19.9'unu oluşturmaktadır. Diğer yoğunlaşılan yaş aralıkları 20-25 (35 kişi), 30-35 (34 kişi) ve 35-40 (30 kişi) yaş aralıklarıdır. Bundan 221 göçmenin %64.7'sinin 20-40 yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın bu yaş grubundan (20-40) önceki ve sonraki yaşlarda bulunan göçmen sayısı çok daha düşüktür (Tablo 13).

Tablo 13. Yurt dışına göç edenlerin günümüzdeki yaşı (2020)

Yaş aralığı	Sayı	%
1-5	8	3.6
5-10	9	4.1
10-15	11	5.0
15-20	12	5.4
20-25	35	15.8
25-30	45	19.9
30-35	34	15.4
35-40	30	13.6
40-45	19	8.6
45-50	10	4.5
50-55	2	0.9
55-60	7	3.2
TOPLAM	221	100.0

Sonuç olarak, köyden yurt dışına göç olgusunun yeni olması (1985'den itibaren) ve göçün temelinde ekonomik kaygılar bulunmasından dolayı çalışma çağındaki nüfusun daha çok göçe rağbet etmesi orta yaş grubunun yüksek olmasını sağlarken, yaşlı nüfus ve çocuk nüfusunun da az olmasına neden olmuştur.

b. Medeni Durumu

Köyden yurt dışına göç edenlerin günümüzdeki medeni durumlarına bakıldığında evlilerin daha yüksek orana sahip oldukları görülmektedir. Nitekim 221 göçmenin 142'si evlidir (%64.2). Bununla birlikte evlilerin evli oldukları eşlerinin coğrafi kökeni de farklılık göstermektedir. Bununla ilgili üç farklı durum görülmektedir. Köyden evli olanlar, yurt dışından evli olanlar ve biri köyden diğeri yurt dışından olmak üzere iki eşli olanlar. Bunlar içinde iki eşli olanlar, yani hem yurt dışından hem de köyden evli olanların önemli bir sayıya ulaştığı

görülmektedir. Buna göre 142 evli göçmenin 58'i iki eşlidir. Bu eşlerden yurt dışında olan eş resmi nikahlı olup, köydeki eş ise dini/imam nikahlıdır. Yurt dışına giden bazı göçmenler çeşitli imkanlardan faydalanmak (ikamet ve çalışma izni) için bulunduğu ülkenin vatandaşı ile evlilik gerçekleştirmektedir. Bu durumda köydeki eşinden ayrılmakta ve evliliği dini nikah şeklinde sürdürmektedir. Dolayısıyla bu kişilerin hem yurt dışında hem de köyde eş bulunmaktadır. Sadece köyden evlenen göçmenlerin sayısı 54 ve sadece yurt dışından birisiyle evli olanları sayısı da 30 kişidir. Göç edenlerin %35.8'i ise bekaardır (79 kişi) (Tablo 14).

Tablo 14. Göçmenlerin günümüzdeki medeni durumları (2020)

MEDENİ DURUM	SAYI	%
Yurt dışından (resmi) + köyden (dini nikahlı)	58	26.2
EVLİ		
Köyden	54	24.4
Yurt dışından	30	13.6
TOPLAM	142	64.2
BEKAR	79	35.8
GENEL TOPLAM	221	100.0

c. Çocuk sayısı

Yukarıda da ifade edildiği gibi köyden göç eden göçmenlerin bir bölümü (58 kişi) hem yurt dışından hem de köyden birisi ile evli olmakla birlikte, sadece köyden (54 kişi) ve sadece yurt dışından (30 kişi) evli olanlar da bulunmaktadır. Köyden ve yurt dışından evli olanlar da belli sayıda çocuğa sahiptirler. Bu konuda öncelikle dikkat çeken ilk husus köyden birisi ile evli olanlarda aile büyüklüğünün yüksek oluşudur. Nitekim 7 göçmenin 8 adet çocuğu olduğu görülmektedir. Köyden evli olanlar (54 kişi) içinde 7 ve 6 çocuğa sahip olan kişi sayısı 8'er kişidir. 5 ve 4 çocuğa sahip olan kişi sayısı da sırasıyla 7 ve 5'tir. 1 çocuklu kişi sayısı 3 iken, 6 kişinin de çocuğu bulunmamaktadır.

Tablo 15. Göçmenlerin günümüzdeki çocuk sayısı (2020)

ÇOCUK SAYISI	KİŞİ	%
Çocuksuz	6	7.1
1 Çocuk	3	3.6
2 Çocuk	4	4.8
3 Çocuk	6	7.1
KÖYDEN		
4 Çocuk	5	6.0
EVLİ		
5 Çocuk	7	8.3
6 Çocuk	8	9.5
7 Çocuk	8	9.5
8 Çocuk	7	8.3
TOPLAM	54	64.2
YABANCI		
Çocuksuz	2	2.4
İLE EVLİ		
1 Çocuk	28	33.4
TOPLAM	30	35.8
GENEL TOPLAM	84	100,0

Buna karşın yabancı eş ile evli olanlarda durum farklılık göstermektedir. Her ikisi de (erkek-kadın) köyden olan eşlerde çocuk sayısı fazla iken, yabancı eşli olan ailelerde çocuk sayısı oldukça düşüktür. Nitekim yabancı eş ile evli olan 30 kişinin 28'i sadece bir çocuğa sahiptir. 2 kişinin de çocuğu bulunmamaktadır (Tablo 15). Buna göre, anlaşmalı evlilik olduğu, çoğunlukla vatandaşlık almak için yapıldığı ve doğan çocuğun o ülkede kalma ihtimali yüksek olduğu için yurt dışından evlenenler daha az çocuğa sahip olmaktadır.

ç. Kaç yıl bu ülkede yaşadığı

Köyden göç edenlerin, göç ettikleri ülkelerdeki yaşadıkları süre de değişkenlik göstermektedir. Buna göre hedef ülkede devam eden en uzun kalış süresinin 30-35 yıl arası olduğu görülmektedir. Bununla birlikte yurt dışında bu kadar süredir yaşayanların sayısı sadece 11 kişidir. Uzun bir süre olarak sayılabilecek 25-30 yıl arasında göç ettiği ülkede yaşamını devam ettirenler de oldukça azdır (6 kişi). Dolayısıyla sadece 17 kişinin uzun süreli göçmenlerden oluştuğu ifade edilebilir. Bunun dışında 221 kişiden 64'ünün 1-5 yıl arasında bir süredir yabancı ülkede yaşadığı görülmektedir ki, bu sayı en yüksek oranı oluşturmaktadır (%29.0). Buna 5-10 yıllık süre de eklendiğinde yeni sayılabilecek dönemde giden göçmenlerin toplam oranı %50'yi geçmektedir (Tablo 16). Buna göre köyden yurt dışına göçlerin genel olarak yeni bir olgu olduğu ifade edilebilir. Öte yandan son 10 yılda özellikle Suriye ve diğer ülkelerden Türkiye'ye yönelik göçlerin artması ve bunların Avrupa'ya gitme amaçlarına sahip olması göçmen kaçakçılığı/şebekeciliği attırmış ve Türkiye'den yurt dışına yönelik kaçak göçmenlerin sayısını da yükseltmiştir. Bu durum köyden göç etmek isteyen nüfus tarafından da kullanılmış ve dolayısıyla son 10 yılda göç edenlerin sayısında önemli artışlara neden olmuştur.

Tablo 16. Günümüzdeki ülkede kalış süresi (2020)

Süre (yıl)	Sayı	%
1-5	64	29.0
5-10	48	21.7
10-15	31	14.0
15-20	28	12.7
20-25	33	14.9
25-30	6	2.7
30-35	11	5.0
TOPLAM	221	100.0

d. Hukuki Durumları

Köyden yurt dışına göç eden göçmenlerin hukuki durumları da farklılık göstermektedir. Göç edenlerin büyük çoğunluğu kaçak yol ile yurt dışına gittiğinden mülteci kamplarında sığınmacı statüsünde bulunmaktadır. Nitekim 221 göçmenin 127'si (%57.5) bu konumda bulunmaktadır. Bir kısım göçmen ise, çoğunluğu söz konusu ülke vatandaşı olan birisi ile evlenmek suretiyle, oturma izni (ikamet) almıştır. Bunların da sayısı 88 olup, oranı %39.8'dir (Tablo 17). Göç edenler içinde sadece 6 kişi vatandaşlık almıştır. Bunların 1'i göç ettiği ülkede üniversiteyi bitirdikten sonra görev almak suretiyle vatandaşlığa sahip olmuştur. İki kişi de 18 yaş altında olup eğitim gördükten sonra ebeveynlerinin oturma izni olmaları, diğer 3 kişi ise dil belgelerinin bulunması ve ekonomik durumlarının iyi olması sonucu resmi başvuru yoluyla vatandaşlık almışlardır.

Tablo 17. Göçmenlerin hukuki durumları (2020)

Hukuki durumu	Sayı	%
Vatandaş	6	2.7
Oturum izinli	88	39.8
Kampta (göçmen merkezleri)	127	57.5
TOPLAM	221	100.0

e. Meslek ve aylık gelir

Çoğunlukla ekonomik nedenlerle köyden yurt dışına göç eden nüfus içinde dönerci olarak çalışanların ağırlıklı iş kolunu oluşturduğu görülmektedir. Nitekim 30'u işveren olmak üzere toplam 95 kişi yurt dışında yoğun olarak yapılan döner işi ile uğraşmaktadır. 20 kişi inşaat işlerinde işçi olarak çalışmaktadır. Göçmenler arasında küçük yaşta davetiye ile babasının yanına göç edip eğitim aldıktan sonra hemşire olarak çalışan bir kişi bulunmaktadır. Göçmenlerin 30'u genç yaşta olan öğrenciler ve 75'i de genellikle göçmen merkezlerinde (kamplarda) kalan ve herhangi bir işte çalışmayan kişilerden oluşmaktadır (Tablo 18).

Tablo 18. Günümüzde yapılan meslek/iş ve gelir durumu (2020)

MESLEK VE GELİR DURUMU					
1. Meslek/yapılan iş			2. Gelir durumu		
Meslek/İş	Sayı	%	Aylık gelir (€)	Sayı	%
Dönerci (işçi+işveren)	95	43.0	250-500	75	33.9
İnşaat işçisi	20	9.1	500-1000	45	20.4
Öğrenci	30	13.5	1000-1500	30	13.6
Hemşire	1	0.5	1500-2000	3	1.4
Çalışmıyor	75	33.9	2000-2500	31	14.0
TOPLAM	221	100.0	2500-3000	25	11.3
			3000-3500	12	5.4
			TOPLAM	221	100.0

Çalışmayanların fazla olması ve çalışanların da yaptıkları işin çok nitelikli olmaması gelir durumunu da etkilemektedir. Nitekim göçmenlerin %33.9'u aylık 250-500 € arası gelire sahiptir. Bu gelir de hükümetlerin göçmen merkezlerinde çalışmayan göçmenlere yapmış olduğu aylık maaş yardımlarından oluşmaktadır. 500-1000 € gelire sahip olanlar ise özel izinle belli günlerde çalışmalarına izin verilen göçmenlerdir. Döner işinde işveren olanlar ve kamuda çalışan hemşire ise 2000 € ve daha yüksek aylık gelire sahiptir (Tablo 18).

f. Göçten sonra köy ile ilişkileri

Yurt dışında ikamet eden vatandaşların Türkiye'de tatil yapmayı tercih etmelerinde çeşitli faktörler etkili olmaktadır. Yıllar geçtikçe daha yüksek oranda Türkiye'de tatilini geçirmekte

olan vatandaşlar aktivitelerini tatil yörelerinde olduğu gibi, akraba/eş/dost ziyareti olarak da gerçekleştirmektedirler (Yaşar, 2019). Yapılan ankete göre Koçhisar köyünden göç eden göçmenlerin de belli aralıklar ile köyü, dolayısıyla Türkiye'yi ziyaret ettikleri görülmektedir. Ancak bu ziyareti gerçekleştirenler vatandaşlık alanlar ile oturum iznine sahip olanlardan oluşmaktadır. Nitekim vatandaşlık alan 6 kişi ile oturum izni alan 88 kişiden 86'sı yurt dışına göç ettikten sonra belli zamanlarda köylerini ziyaret etmişlerdir. Türkiye'ye gelme şartları oluşan, başka bir ifade ile gelişi için herhangi bir hukuki engeli olmayan 2 kişi ise ailevi nedenlerden dolayı gelememişlerdir. Bunun yanı sıra halen oturum izni alamayan 127 kişi geliş iznine sahip olmadığı için köye gelme şansına sahip olamamıştır. Buna göre belli dönemlerde yurt dışına göç eden toplam 221 göçmenin 129'u hiçbir şekilde ve hiçbir zaman tekrar köyüne dönmemiştir.

Tablo 19. Göç edenlerin köye geliş özellikleri (2020)

1. Köye geliş durumu			2. Kullandığı ulaşım türü		
	Sayı	%		Sayı	%
<i>Geldi</i>	92	41.6	<i>Kendi aracı ile</i>	6	6.5
<i>Hiç gelmedi</i>	129	58.4	<i>Uçak ile</i>	86	93.5
TOPLAM	221	100.0	TOPLAM	92	100.0
3. Köye geliş sıklığı			4. Birlikte geldiği kişiler		
	Sayı	%		Sayı	%
<i>Her yıl</i>	59	26.7	<i>Tek başına</i>	36	39.1
<i>İki yılda bir</i>	18	8.1	<i>Ailesi ile birlikte</i>	56	61.9
<i>Beş yılda bir</i>	8	3.6	TOPLAM	92	100.0
<i>Özel durumlarda</i>	7	3.2	5. Geline ay		
<i>Hiç gelmedi</i>	129	58.4	<i>Temmuz</i>	88	95.7
TOPLAM	221	100.0	<i>Ağustos</i>	4	4.3
			TOPLAM	92	100.0
6. Kalınan süre					
	Sayı	%			
<i>15-20 gün</i>	8	8.7			
<i>1-1.5 ay</i>	80	87.0			
<i>2 aydan fazla</i>	4	4.3			
TOPLAM	92	100.0			

Göç ettikten sonra ziyaret amacıyla köye gelenler farklı geliş sıklığına sahiptirler. Bunlardan 59'u her yıl gelmiştir. Bunlar genellikle köyde birinci derecede akrabası olanlardan oluşturmaktadır. İki yılda bir defa gelen 18 kişi için de bunu ifade etmek mümkündür. Beş yılda bir köyü ziyaret edenler ise köyde akrabası olmayan ama memleket hasreti için köyü ziyaret edenlerdir. Öte yandan 7 kişi de belli dönemden, yani düzenli geliş planından ziyade cenaze, düğün, vb. özel durumlara göre köye gelmektedir. Köyü ziyaret edenler çoğunlukla temmuz ayında gelmekte, kendi ailesi ile birlikte seyahat etmekte, kullandığı ulaşım aracı uçak olmakta ve kalış süresi 1-1.5 ay arasında olmaktadır (Tablo 19).

SONUÇ

Şanlıurfa ili Bozova ilçesine bağlı olan Koçhisar köyünden yurt dışına yönelik göçlerin genel özelliklerinin ele alındığı bu çalışmada, göçmenlerin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri, göçün akım yönü, göçmenlerin hedef ülkedeki hukuki durumları ve göç ettikleri köy ile olan ilişkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Köyde yaşayan akrabaları ile gerçekleştirilen

anket çalışmasına dayalı olarak ana başlıklar altında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

Göçmenlerin demografik özellikleri: Göçmenler içerisinde doğal olarak erkeklerin payı oldukça yüksektir (% 76.0). Yaş dağılımında ise çoğunlukla 17-21 yaş aralığında yoğunlaşma bulunmaktadır. Medeni durumlarına göre dağılımı yapıldığında %81'inin bekar olduğu görülmektedir. Göçmenlerin eğitim seviyeleri oldukça zayıftır. Nitekim bunların % 93.2'sinin eğitim seviyesi okur-yazar olmayan, ilkokul mezunu/terk ve ortaokul mezunu/terk şeklindedir.

Göçmenlerin ekonomik özellikleri: Göçmenlerin göç etmeden önce sahip oldukları meslek ve iş dağılımı çiftçi (%44.3) ağırlıklıdır. Bununla birlikte gerek çiftçilerin gerekse diğer işlerde çalışan göçmenlerin gelir seviyesi oldukça düşüktür. Göçmenlerin göç ettiği dönemde %31.2'sinin hiçbir geliri olmayıp, %31.7'sinin geliri ise 1000-1500 TL arasındadır.

Göç hareketliliğinin özellikleri: Köyden yurt dışına göçün başladığı 1985 yılından günümüze kadar 121 haneden toplam 221 kişi göç etmiştir. Bunların %67.9'u ekonomik nedeni olarak göç etmişlerdir. Göç ettikleri en önemli ülke Almanya olup, toplam göç hareketliliğindeki payı %89.6'dır. Ayrıca göçün %67.9'u yasal olmayan yol ile gerçekleştirilmiştir. Bunlar da genellikle gruplar halinde ve Ukrayna güzergahını kullanarak Almanya'ya ulaşmışlardır.

Göç ettikleri ülkelerdeki durumları ve köy ile ilişkileri: Köyden göç hareketliliği yeni sayılabileceğinden yurt dışında bulunan göçmenlerin günümüzdeki yaşları 20-40 yaş aralığında yoğunlaşmaktadır. Öte yandan %29'u gitmiş olduğu ülkede bulunma süresi 1-5 yıl arasındadır. Bir bölümünün eşi yurt dışından (yabancı) olmak suretiyle göçmenlerin %64.2'si evlidir. Köyden evli olan ailelerin çocuk sayısı yüksek olmakla birlikte yabancı ile evli olanların ya çocuğu bulunmamakta veya tek çocuğa sahip olmaktadır. Göçmenlerin hukuki durumları çoğunlukla (%57.5) kampta ve göçmen merkezlerinde yaşama şeklindedir. Çalışma imkanına sahip olanların büyük bir bölümü de (%43.0) dönerci olarak çalışmaktadır. Öte yandan göçmenlerin çoğunluğu göçmen merkezlerinde yaşadığı için aylık gelirleri de düşük olup 250-500 € arasında yoğunluk bulunmaktadır (%33.9). Köy ile ilişkilerinde de farklı özellikler görülmektedir. Bunların %58.4'ü göç ettiğinden beri köye hiç gelmemiştir. Gelenler ise çoğunlukla her yıl, uçak ile, ailesi ile birlikte, genellikle temmuz ayında ve 1-1.5 ay kalmak şeklinde geliş özelliklerine sahiptir.

Sonuç olarak, genel göç olgusunda olduğu gibi, Koçhisar köyünden de yurt dışına göçlerin özelliklerini etkileyen üç temel faktör bulunmaktadır. Bunlar itici faktörler, çekici faktörler ve iletici faktörlerdir. İtici faktörler içinde köyde nüfusun artış hızı ve ekonomik kaynakların (tarımsal alan mülkiyeti, verim, vs.) söz konusu bu nüfusun ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması, işsizliğin yüksek olması ve genel olarak gelirin düşük olması temel rolü oynamaktadır. Hal böyle iken, yurt dışında ekonomik şartların daha uygun olması da yabancı ülkeler göç etmeye hazır olan köylülerin ilgisini çekmekte ve dolayısıyla yurt dışındaki ekonomik şartlar çekici faktörler olarak rol oynamaktadır. Öte yandan çıkılan ile hedeflenen alan arasındaki göç hareketliliğini hızlandıran ve arttıran iletici faktörler arasında yurt dışında akrabaların bulunması ile birlikte özellikle 2011 yılındaki Suriye iç savaşından sonra artan kaçakçılık şebekesinin Türkiye'de faaliyetlerinin artması da sayılabilir. Bu bağlamda söz konusu üç faktörün (itici, çekici ve iletici faktörler) devamı durumunda sosyal, ekonomik ve siyasi bazı sorunlara yol açan Koçhisar köyündeki göçlerin devam etmesi de kaçınılmazdır.

KAYNAKÇA

- Bay, A., Bahçalı, S. & Özözen Kahraman, S., (2015). Türkiye üzerinden gerçekleşen düzensiz göçler üzerine bir inceleme: Çanakkale ili örneği, *Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı (21-23 Mayıs 2015)*, içinde (374-383). Gazi Üniversitesi, Ankara
- Benek, S., (2006). Şanlıurfa ilinin tarımsal yapısı, sorunları ve çözüm önerileri. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2006, 4 (1), 67-91
- Benek, S., Şahinalp, M.S. & Elmastaş, N., (2009). Şanlıurfa ilinde sulama tesislerinin arazi kullanımı bakımından yarattığı sorunlar. *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÜCAUM) V. Ulusal Coğrafya Kongresi (16-17 Ekim 2008) Bildiriler Kitabı* içinde (61-71). Ankara.
- Bodur Ün, M. & Paydak, A., (2017). Küreselleşen dünyada düzensiz göç ve Türkiye: Adana ili yabancılar misafirhanesi çalışması, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(3), 187-204.
- Deniz, T., (2014). Uluslararası göç sorunu perspektifinde Türkiye. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(1), 175-204.
- İçduygu, A., Erder, S. & Gençkaya, Ö. F., (2014). *Türkiye'nin uluslararası göç politikaları, 1923-2023: Ulus-devlet oluşumundan ulus-ötesi dönüşümlere*. Koç Üniversitesi Göç Araştırmalar Merkezi Yayını.
- Gülüm, K. & Torun, F., (2008). Adıyaman ili halkının yurt dışına göç etme isteği ve göçten beklentileri, *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 4(3), 760-771.
- Gürbüz, M., Karabulut, M. & Sandal, E.K., (2003). Türkiye'den yurtdışına yasa dışı göçler: Pazarcık (Kahraman Maraş) örneği, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 8, 35-52.
- Güzel, A., (2020). Şanlıurfa ili doğal coğrafya özellikleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research* 13(71), 195-2015.
- Kaysılı, A., (2013). *Yurt Dışına Göç Olgusu ve Eğitim İlişkisi (Konya İli Kulu İlçesi Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pınar, M. (2014). 1950-1951 Bulgaristan'dan Türkiye'ye göçler ve Demokrat Parti'nin göçmen politikası, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 30(89), 61-94.
- Sağlam R., Şen, Ç. & Tobi, İ., (2011). Şanlıurfa Bozova-Yaylak pompaj sulama alanında sulama öncesi ve sonrası çiftçi düzeyinde tarım makinelerinde ortak makine kullanım eğilimlerinin araştırılması, *HR.Ü.Z.F. Dergisi*, 15(3), 45-54.
- Sepetçioğlu, M. Y., Yenigün, K., Gerger, R. & Gülağacı, R.S.Y., (2010). Şanlıurfa-Suruç Ovası sulama projesi, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(4), 713-731.
- TAVAK Vakfı, (2017). *Avrupalı Türklere Yönelik Turizm Araştırması Sonuçları*.
- Tepealtı, F. (2019). Lozan nüfus mübadelesi göçleri ve Türk mübadillerin iskânı, *Coğrafya Dergisi – Journal of Geography*, 39, 89-98.

Tosun, E., (2019). *Kulu İlçesinden Yurt Dışına Göçler: İsveç Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yaşar, İ., (2019). Yurt dışında ikamet eden vatandaşların Türkiye’de tatil yapmalarında etkili olan faktörler: Berlin örneği. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 22(2), 129-187.

İnternet Kaynakları

<http://www.limak.com.tr/sektorler/insaat/projeler/tamamlanan-tum-projeler/sulama-projeleri/yaylak-ovasi-sulamasi-sanliurfa#:~:text=Proje%20alan%C4%B1n%C4%B1n%20boyutlar%C4%B1%20Do%C4%9Fu%2DBat%C4%B1,y%C3%B6n%C3%BCnde%2025%20km%20alan%C4%B1%20kapsamaktad%C4%B1r.&text=Projede%20Yaylak%20Ovas%C4%B1n%C4%B1n%20Atat%C3%BCrk%20Baraj%C4%B1,25.863%20hektar%20oldu%C4%9Fu%20tespit%20edilmi%C5%9Ftir.>

TÜİK, Uluslararası Göç İstatistikleri, (https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1067)